

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Nagy-Péterfia-utca 833.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő: Fűvészkert-utca 1080.</p>
--	--	--

Tartalom. Egy pár szó a lelkészminősítési szabályzat módosításához. k—n. — Tárcza. Melius Péter születésének s Debreczenbe menetelének éve. Zoványi Jenő. — Közügyein k. Levél főt. Révész Bálint püspök úrhoz. Dr. Kovács István. — Debreczeni egyházmegyei lelkészi értekezlet. y. — Máramarosi missió. Szikszay Zoltán. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetések.

Egy pár szó a lelkészminősítési szabályzat módosításához.

A debreczeni zsinat végzései közül talán egy sem provokált annyi hírlapi polemiát, mint a lelkészválasztás és ezzel együtt a lelkészek minősítésének fontos kérdése. Egészen új intézkedés levén, tehát nem volt csoda, ha sokaknál erős visszahatást keltett, annyival inkább, mert az egyéni s mindig előtérbe tola kó dó nézeteket a legjobb és legőszintébb akarat mellett sem tudta mindenkinek szája íze szerint kielégíteni. Az azóta lefolyt évek alatt azonban kezdtük beleélni magunkat az adott viszonyokba, s beláttuk azt, hogy helyes, sőt méltányos, ha a lelkészi állomások betöltésénél a deli testalkat és erőteljes organumon kívül még magasabb kívánalmak is mérlegbe vettettek, hogy a gyakorlati életnek megbotránkoz tató és eltérhetetlen anomáliái egy nagy részben megszüntetve legyenek. Meg kellett értenünk ebben a kor követelményeinek megfelelő haladást, mely míg egyfelől a lelkészi pályán is jutalmazni kívánja a lankadatlan munkát és odaadó szorgalmat, addig másfelől, különösen az újabb nemzedéknek ösztönt ad a magasabb képzettségre való törekvésre, mint a melytől egyházi tekintetben nagy és fontos érdekek függenek.

A ki ismeri a többi egyházkerületeknek lelkészválasztási és minősítési szabályzatait: annak kétségen kívül be kell vallania, hogy a tiszántúli egyházkerületé általánosságban leginkább magán viseli a méltányosság jel-

legét. Általa nincsen elzárva a haladás útja senki előtt. Meg van adva a továbbmenetel alkalma a kisebb egyházkerületek lelkészeinek, ha szolgálatok és képzettségöknél fogva szélesebb munkakörre s anyagilag is jobb sorsra érdemesek, épen úgy, mint a hogy nem kénytelenek segédlelkészeink a jobb, talán épen a legjobb állomások után sem addig várakozni, míg barna hajfürtökük fehérre változnak, megöszülnek.

Igy állván a dolog, mindenesetre fölmerül a kérdés: volt-e szükség a minősítési szabályzat megváltoztatására? s ha igen, úgy mi teszi ezt indokolttá?

Azt hiszem, nem csalódom, hogy a főtiszt. egyházkerülethez benyújtott módosítás a lelkészi kar legtekintélyesebb számú tagjainak helyzetén kívánt javítást eszközölni, hol a követelmény nem állott arányban a nyerendő javadalommal. Mert tagadhatatlanul abnormis állapot az, mikor egy szakvizsgákat kiállott s gyakorlati téren is működő egyénnek nem egy, de több esztendőn keresztül kell várakozni, míg egy harmadik, sőt alig 3—400 forintos negyedik osztályú állomásba jutáshoz reményt fűzhet. Ez így nem maradhat sokáig, rajta pusztán humánus szempontból is változtatni kell.

De hogy a jeles és jó fokozattal képesített, főleg segédlelkészeknek szolgálati évei, mikor az újabb életbe léptetett vizsgarendszer is már határozott előnyt nyújt az ifjabb generációnak, — miért redukáltattak, azt körülbelől nehéz indokolni. Sőt nem egykönnyen érthető ugyanazon fokozaton a rendes és segédlelkészeknek egy kalap alá vonása sem, mert egyenlő képesítvények mellett is mégis csak kell tekintettel lenni arra, hogy valaki önálló személyi felelősséggel vezet-e egy egyháznak terhét és sok oldalú gondját, vagy pedig kiegészítőleg működött egy hivatali fő vezetése alatt.

Van még egy, előttem szintén megmagyarázhatatlan jelenség ezen tervezett javaslatban. A most érvényben

álló minősítés szerint a külföldi egyetemek látogatásával kitűnő, vagy az újabb jeles képesítés mellett határozottan pályázati előny jár, a mi a szóban forgó módosításban merőben optika fallácia. Pedig bizonyynyal nem méltánytalan eljárás az, ha az illetőknek majdnem minden esetben saját anyagi áldozat árán végzett tanulmányi idejük, a hasonlóknál fölött úgy számíttatik be, hogy legalább egy esztendővel előzzék meg azon versenytársakat, kik akár a nervus rerum gerendarum hiánya miatt, akár pedig, mivel nem akarták fölládozni igen sok esetben az itthon való kényelmesebb életmódot, — kísérletet sem tettek más nemzetek tudományos intézeteinek és a külföldi keresztyén népek egyházi életének megfigyelésére, tanulmányozására. A javaslat benyújtott alakjában pusztán csak annyit enged meg, hogy a külföldi egyetemeken eltöltött egy év a gyakorlati életben eltöltött időhöz számíttassék; mert a módosított javaslatnak a) és b) pontja az 1-ső osztályú egyházba pályázhatás föltételei között ezt az értelmezést zárja magába.

A mi a minősítés másik lényeges oldalát, az osztályozást illeti: itt tagadhatatlanul égető szükség van az önkényes és tetszés szerinti magyarázatokat kizáró egyöntetű megállapodásra. Annak az általános képesítésnek azonban koránt sem szabad olyan rettenetes tág körben mozogni, mint a hogyan némelyek, nem állítom, de talán többekévé — pro domo sua szeretnék. Sőt inkább, legyen az a szó teljes értelmében szigorú és szabatos. Sohasem tévesztendő ugyanis szem elől, hogy a lelkészi vizsgálatok tárgyai majdnem kizárólag az elmélet körébe esnek, és csak alig valami érinti közelebbről a gyakorlati életet. Már pedig aligha lenne helyeselhető, kivált miután figyelemre méltó jogok forognak szóban, — hogy a pusztán gépies emlékezés eredménye túlsúlyllyal bírjon azon gyakorlati, fontos dolgok felett, melyekben az egyéneknek úgy szellemi erejük, mint megbízható életképességek nyilvánul. Épen azért nem minden igazi alap nélkül van az, hogy eddigelé csak azok lettek p. o. jeles en képesítve, kik az elméleti tudományokon kívül a gyakorlati tárgyaktól is jeles, vagy legalább 1-ső osztályzatot nyertek, mivel ez utóbbit még sem lehet épen olyan szigorú mértékkel mérni, minthogy az élet később e téren is megadhatja, és kellő szorgalom után meg is adja igen gyakran azt, mit az iskola falai között megszerezni nem lehetett. Az általános osztályzat megállapításánál azonban azt az elvet sohasem tudnám egyéni nézetem szerint irányadóul elfogadni, hogy a bizonyítvány értékét a nyert osztályjegyek többsége adja meg. Hát a jegyek egyenlősége esetén talán sorshúzás döntend? Nem, ez az eljárás annyira szokatlan, hogy ilyennel egyetlen szakvizsgánál sem találkozunk. Olyan gyermekek különbségei felállítására pedig, mint a minő e lap legközelebbi száma egyik cikkében olvasható: t i s z t a

és általános kitűnő: csak arra volna jó, hogy a szabályzatot minden fokozatnál egy-egy ponttal megnövelje.

A fentebb érintett és minden egyes fokozatra applikált elvnek természetes következménye volna a vizsga tárgyainak két nagy csoportra, nevezetesen elméletire és gyakorlatira szabatosan elválasztása. Az írásbeli dolgozat, ide értve a bibliamagyarázat és predikáció készítését még nem egyedül a feltétlen gyakorlat. Ki tagadhatná, hogy az egyházzogtan elvi és gyakorlati kérdéseinek a mindennapi életre való alkalmazása nem a legkiválóbb ismeretet és képzettséget kívánja-e meg a lelképásztortól? De nem czélom a kétféle tárgyak gruppirozása, vannak erre hívatott, tudós férfaink. Én, a mit magam elé tűztem, néhány megjegyzést tenni nevezetesen ama fontos javaslatra, azt immár elvégeztem, és ha a jelzett pontokra mások figyelmét is sikerült felhívni, úgy a mindnyájunkat érintő ügy érdekében leróvtam kötelességemet.

k—n.

T á r c z a.

Melius Péter születésének s Debreczenbe menetelének éve.

(Vége.)

Miután ekként válaszoltam mindazon kételyekre, melyek Meliusnak 1536-ban való születése ellen felhozattak, meg kell felelnem Révész K. ama kérdésére, hogy „mikor ment Melius Debreczenbe?” Melius maga azt mondá, hogy 1558-ban, Szilády Áron és utána most R. K. Türknek 1557. decz. 30-áról keltezett adata nyomán 1557. mellett foglalnak állást. Én igyekeztem a Melius és Türk adatát összeegyeztetni, R. K. azonban okoskodásomat „nagyon könnyen megdönthetőnek” állítja három ok miatt. Ezek közül kettő valóban olyan, hogy még habozásra indíthatnának, ha „nagyon könnyen megdönthetők” nem volnának. A harmadik lényegtelen s a dolog eldöntésébe nem foly be, annyira, hogy magam is elfogadom, daczára annak, hogy indokolása tévesztett alapú. Lássuk őket egyenként!

R. K. szerint „lehetetlen, hogy a lőcsei bíró és társai, kik bizonyára tekintélyes emberek, sőt előljárók voltak, épen újév előtt két nappal, tél közepén induljanak messze útra s épen újesztendőre, a tisztújítás szokásos idejében hagyják el városukat.” Türknek és társainak télen, ha nem is annak közepén való elindulása a sürgős szükségből magyarázható ki. A kétségen kívül épen a tájban megüresedett másodlelkészi állomás nagy hátrány nélkül nem sokáig maradhatott betöltetlenül s valóban a dolog sürgősségét és fontosságát az is bizonyítja, hogy Sylvesternek megegyezésök szerint igazán tél közepén kellett Lőcsére mennie. Az különben sem nagy különbséget tett volna az utazás kellemetlenségeiben, ha úgy indulnak vala el Türkék, hogy decz. 30-ára haza érkezenek, vagy csak ekkor kezdik meg útjokat. Legfeljebb előbbi esetben sárosabb, utóbbiban pedig fagyosabb lehetett az út. Ez sem a

decz. 30-át követő utazás ellen szól, valamint a tisztújítás közelsége sem, azon egyszerű oknál fogva, mivel Lőcsén, mint igen sok más helyen is, annak szokásos ideje nem az újév első napja volt. Lőcsén például Péter székfoglalása napján (Demkó Kálmán: Tisztújítás Lőcsén a 16—17. században és vonások a városi hatóság hajdani életéből. Lőcsei főreáliskola 188°/₁. évi értesítője. 5. l.), azaz febr. 22-én tartatott*) és így a küldöttség elindulásától számítva csaknem két hónap mulva történt. Hogy pedig ennyi idő alatt megjárhatták Debreczent, ezt igazolja az, hogy Sylvesternek is már febr. 2-án Lőcsén kellett lennie.

Erre nézve ugyan azt az ellenvetést teszi Révész, hogy „vajjon kitelik-e a küldöttség elindulása és Sylvester Lőcsére érkezése közé eső 35 napból, az akkori viszonyok közt: a lőcseiek debreczeni útja; a Sylvesterrel folytatott s Melius által akadályozott hosszas alkudozás; a lőcseiek visszaútazása; Sylvesternek családjával és minden podgyászával Lőcsére költözése?!“ Először is azt jegyzem meg, hogy Türk semmi „hosszas“ alkudozásról nem beszél, csak azt mondja, hogy Melius „aliquamdiu“, azaz „egyideig“ szegült ellen. Arról pedig teljességgel nem szól semmit, hogy Sylvesternek „családjával és minden podgyászával“ kellett volna febr. 2-ára Lőcsére érkeznie. Ezután pedig Révész kérdésére minden habozás nélkül igennel kell felelnem. Kell pedig a következő adatok alapján, melyek — igaz — 60—70 évvel későbbiek, de az akkori viszonyok közt e korkülönbséget nem lehet tekintetbe venni: „Az északkeleti felvidék sz. kir. városainak követei nov. 4-én indultak el Lőcséről és 11-én érkeztek meg Pozsonyba“ (Századok. 1885. 223. l.); „Bethlen 1620. jun. 2-án indult el Kassáról, hogy 6-án Besztercebányán legyen.“ (Századok. 1886. 223. l.). Pozsony másfélannynál is nagyobb távolságra fekszik Lőcsétől, mint Debreczen és 8 nap alatt lehetett Liptón, Trencsénen át a Vág völgyén (Demkó K. szíves magánértesítése), tehát kerülő úton késő ősszel elérni; Besztercebánya pedig alig valamivel kisebbre Kassától, mint Debreczen Lőcsétől és 5 napi út volt. Azt hiszem, ebből mindenki meggyőződhetik a felől, hogy a Türkék debreczeni útja kétszer is kitelhetett 35 napból és még arra is jutott idő, hogy Sylvester akár podgyászostul is Lőcsére érkezzen.

Révész harmadik ellenvetésében azt bizonyítgatja, hogy Türk Lőcsén írta tárgyunkra tartozó sorait. Ezt én is nagyon valószínűnek tartom, de indokolását azért még sem fogadhatom el. R. K. az „advenire“ szónak az „adire“ ígével ellentétes jelentést tulajdonít. Pedig latinul a „megérkezés“ értelmének kifejezésére az „advenire“ ígét használjuk mindig, az útnak akár kezdő, akár célpontján. Sőt ha el is fogadnók azt, hogy „advenire“ olyan viszonyban van az „adire“ szóhoz, mint a magyarban a „jöni“ a „menni“-hez: Türk még akkor is helyesen használta volna Debreczenben is az „advenire“ ígét. A R. K. által felhozott példa ugyanis nem egészen találó. Türk esetére analog például szolgálhat a következő: midőn e lapok tisztelt szerkesztője a mult nyáron Patakon járt, itteni ismerőseitől bizonyára nem kérdezte, hogy „mikor mennek Debreczenbe?“, hanem daczára annak, hogy nem otthon volt, inkább azt kérde, hogy „mikor jönnek Debreczenbe?“ Révész bizonyítása tehát e tekintetben nem épen kifogástalan.

*) Demkó K. idézett értekezésében azt állítja, hogy a „Cathedra Petri“ még abban az időben jan. 7-én volt s csak azután került febr. 22-ére, de Knauz N. az ő „Kortan“-ában teljes hitelességgel bebizonyítja, hogy már 1440-ben febr. 22-én tartatott s általában okmányainkban mindig ezt kell érteni (153. l.).

És ha én mégis azt hiszem, hogy Türk Lőcsén írta ama sorokat, annak oka az, hogy véleményem szerint nem igen vitte magával e rövid ideig tartó utazásra naplóját. Azt azonban nem hiszem, és teljesen indokolatlan nézetnek tartom, hogy Türk datuma épen a feljegyzés napját jelentené. Elhinném akkor, ha R. K. e nézetével ellentétben nem állana Melius állítása, mely szerint ő 1558-ban ment Debreczenbe. Mert miután Révész többi ellenvetését megczáfoltam, Melius állításával szemben csak az a vélemény marad, hogy Türk datuma a feljegyzés napját jelentené. Szerintem Melius oly fontos életmozzanatának idejét, mint debreczeni lelkészkedése kezdete, el nem téveszthette. Minthogy tehát Melius állítása teljes hitelt érdemlő, vele szemben Révész nézete, mely különben is csak egyszerű feltevés, meg nem állhat.

A tények tehát így következnek: Türk és társai 1557. decz. 30-án indultak el Lőcséről; az 1558. év első napjaiban érkeztek Debreczenbe, itt egy ideig Melius ellenállása következtében, ki szintén akkor ment oda, alkudozás folyt; végre abban egyeztek meg Sylvesterrel, hogy febr. 2-ára Lőcsén lesz; midőn a küldöttség hazaérkezett, Türk bevezette naplójába utazásukat elindulásuk napjával együtt; a tisztújításig aztán mindnyájan kipihenték fáradalmaikat.

Zoványi Jenő.

Közügyeink.

Levél főtisztelendő Révész Bálint püspök úrhoz.

Főtisztelendő és Méltóságos Püspök úr!

Mindenekelőtt bocsánatáért kell esedeznem azon alkalmatlanságért, melyet talán soraimmal okozok azon férfinak, kinek bizony annál fontosabb dolgai lehetnek, minthogy ily sorokra adandó válasza pazarolja drága idejét. Azonban ez alkalmatlankodást mentse azon bizalom, melylyel Főtisztelendőségéd becses személye iránt viseltetem.

Én alólírott is azok közé tartozom, kik szerény 100 frt alapítvány-összeggel a magyar protestáns irodalmi társulat tagjai közé beléptek s ki ez összeget f. évi juliushó 1-sején kifizetni ígértem, sőt azt ki is akarom fizetni.

Azonban nem ismeretlen előttem azon mozgalom, mely a társulat kebelében nemcsak nézeteltérésekre adott okot, hanem két ellentétes irányú áramlatot teremtett meg, az unitáriusoknak a társulat kebelébe leendő felvételét, vagy pedig a társulat kebeléből leendő kizárását illetőleg; sőt tudva van előttem, hogy a tisztántúli egyházkerület legközelebb tartott közgyűlésén olynemű végzést is hozott, hogy az egylettel szemben leendő további magatartását attól fogja függővé tenni, hogy e kérdés minő megoldást nyer a társulat újabban tartandó közgyűlésén.

Én is ezen egyházkerület kötelékéhez tartozom, s mint ilyen, ezen egyházkerület elhatározását ismerem el magamra nézve irányadónak. Míg ez azonban a dolognak csak alakja és nem lényege, méltóztassék megbocsátani, ha a dolog lényegét illetőleg is elég vakmerő vagyok szerény nézetet koczkaztatni.

Azon nézetben vagyok, hogy közöttünk és az unitáriusok között sokkal erősebb dogmatikus ellentét áll fenn, mintsem ily erős ellentét mellett egy közös célra irányuló actió lehet volna a nélkül, hogy akár egyik, akár másik ki ne tegye ma-

gát annak, hogy egykor a kitűzött célt fogja kockáztatva látni és ha sem egyik, sem másik, — a mi nagyon természetes, — abdikálni hajlandó nem lesz: az egyet kebelében mintegy természetszerűleg beállható versengés meg fogja bénítani a társulatnak a kitűzött cél elérésére irányzott törekvését. Okszerűbbnek tartom ennél fogva, már az alakulás előtt tisztázni a helyzetet, mint elhamarkodva megteremteni oly állapotot, melyből a kibontakozás legalább is nyugós és nehéz fogna lenni. Ez az egyik, a másik még ennél is fontosabb. Az, ki a jelenségeket nem a felületes vizsgáló könnyűvérségével figyeli meg, hanem azokat egész súlyokkal mérlegelni hajlandó, akarja vagy nem akarja, de kénytelen látni, hogy az újabb időben az unitarismus különösen az evangéliom szerint reformált egyházzal szemben valóságos akna-munkát végez, a proselytismus, a hódítási törekvés eléggé erős jelenségekben nyilvánul részükről, és ezt mi békésmegyeiek is közvetlenül érezzük. És ha ez akna-munka tovább folyik, ha ennek szigorú elkülönzéssel gátat nem emelünk, ha esetleg, — mitől Isten őrizzen, — a protestantismus az unitarismusban olvadna fel: ugyan kérdem, nem lennének-e teljesen tárgyaltalanok a bécsi, nikolsburgi és linzi békekötések vallásszabadságot biztosító cikkei, melyek csakis protestáns felekezeteket (evangelici utriusque confessionis) ismernek; hivatkozhatnák-e egy unitárius egyetemes magyar egyház a törvényekre, mint jogalapra, midőn nem léteznék többé azon egyház, melynek vallásszabadságának biztosítására a törvények alkotva lettek? Ugyan kérdem: mi védene bennünket, talán a kor szelleme, mely ingatag, mely ma szabadelvű, hogy holnap reactionarius irányúvá váljék, mely aztán az unitarismus javára beállható általános apostasiát igen előnyösen fogná felhasználni.

Tehát én az egyesülést egy közös célra oly elemek között, melyek közül az egyik a másik rovására oly erős hódításvágyakat táplál, szinte lehetetlennek tartom; az egyesülés fogalma magában rejti a közös célt, és az a felé minden utógondolat nélkül való törekvést; a hódításvágy ily közös célnak még csak lételet is kizárja. És e nézetből kifolyólag részemről is kijelentem, hogy a tiszántúli superintendencia álláspontját téve magamévá: azon szerény áldozatot, melyet e célra felajánlottam, egyházkerületem álláspontjának megvédéséhez kötöm, mint feltételhez.

Miután azonban ezen összeget ígéretemhez képest rendeltetése helyére akarom juttatni, bátor vagyok utasítást kérni Főtiszteletűségedtől az iránt: befizessem-e ez összeget most már, és hol, vagy pedig a kérdés eldőltségig fizeteskötelezettségemet függőben tartsam?

Fogadja Főtiszteletűséged hódoló tisztelem kifejezését
Gyulán, 1888. május 23.

Főtiszteletűségednek és Méltóságodnak

alázatos szolgálója
Dr. Kovács István,
Békésmegye főorvosa.

Debreczeni egyházmegyei lelkészi értekezéslet.

(Vége.)

Más tekintet alá jön a gyámintézet, melynek a lelkészi özvegyek és árvák sorsának könnyítése, biztosítása képezi magasztos célját; de hogy a gyámintézetek egyházmegyékként szervezése jóval nagyobb sikerű, mint a

központosítás lenne, ezt belátni annyival könnyebb, mert a tapasztalás minden ponton mellette tanúskodik.

Ugyanis az eddig fennálló egyházmegyei gyámintézeteknél, helyes számítás alapján meg van határozva nemcsak a befizetendő évi részvénydíj, hanem az a gyámdíj is, melyben egy özvegy vagy árva évenként részesül; ellenben az egyet. gyámintézet tervezetében csak az van megmondva, hogy egy-egy lelkész mennyit fizet; de hogy családja mennyi gyámdíjban részesül majd, ezt nemcsak maga a részvényes nem tudja, de hátramaradó családja is csak esetről-esetre értesül róla, mikor a körülményekhez képest folyvást változható nyugdíját megkapja. Lehet-e csodálkozni, hogy ily körülmények közt a konventi tervezet hidegen hagyja még az egyet. gyámintézet barátait is, s arra a meggyőződésre vezet, hogy ennél sokkal több sikert ígér egy biztos alapra épített egyházmegyei gyámintézet.

Továbbá, mint a közalap példája mutatja, egy központi gyámintézet tőkét mindig kevesebb kamatra helyezheti el, mint egy vidéki intézet teheti s így amaz tőkét után kevesebb jövedelmet húzván, kevesebb osztalékot adhat, míg az egyházmegyei gyámintézetek nagyobb kamatjövedelmök után nagyobb gyámdíjat biztosíthatnak.

Ama központi gyámintézet kezelésére hívatott igazgatótanács költsége bizonyára nem kevés összeget vonna el a tulajdonképeni céltól; míg az egyházmegyei hatóságok a kormányzások alatt álló gyámintézetek ügyeit ingyen, hivatalból intézik s magok a tőkepenz az egyházmegyei pénztárnokok vagy egyes lelkészek által kezeltetvén, a kezelési költség semmi vagy elenyésző csekélység, s az egyházmegyei gyámintézet ezért is kívánatosabb és célszerűbb, mint a központi.

Az egyházmegyei egyes gyülekezetei és lelkészei gyámintézeteik irányában nemcsak közvetlenül érdekelve lévén, hanem azok ügyeinek vezetésébe, intézésébe közvetlenül be is folyván: sokkal nagyobb érdeklődéssel viseltetnek azok iránt, — sokkal nagyobb áldozatra képesek érette s azok felvirágoztatására sokkal többet és gyorsabban képesek tenni, mintha csak a fizetés kötelezettsége s egy bizonytalan, változó, talán csekélységre leszállható gyámdíj kilátása tartatik fenn számukra.

Vége nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a gyámintézeti ügyek vezetése eddig mindenütt az egyházmegyei jogát képezte, s a tiszántúli egyházkerület e jogot mindig érintetlenül hagyta az egyházmegyei kezében, annyira, hogy azok gyámintézeti ügyeibe, még az általa gyámintézeti célokra adott segélypenz miként felhasználásába sem szőtt bele soha. Miért akarja a konvent e jogot az egyházmegyei kezéből kivenni? — csak azért, hogy egy egyetemes gyámintézet legyen? Hiszen egyetemes lesz az akkor is, ha minden egyházmegyének lesz egy ilyen intézete s ilyen bizonyára állítható minden egyházmegyében a lelkészek, egyházak áldozatkészsége — s a közalap segélyével, mely segélyt jobb az egyes egyházmegyei nagyobb sikert ígérő gyámintézeteinek adni, mint egy mindenesetre kevesebb sikerű központi intézetnek szolgáltatni ki! . . . Vagy talán a törvény szavaira helyezkedve törekszik a konvent egyet. gyám- és nyugintézet felállítására? Hiszen az ide vonatkozó §-nak intentiója szerint a konventnek csak az a kötelessége, hogy a közalapi jövedelem egy bizonyos részét nyug- és gyámintézeti célokra fordítsa, nem pedig az, hogy minden áron egy központi intézetet állítson fel! Vagy a közalaphoz nyújtott segély címén kívánja magának

a konvent a gyámintézeti ügyek intézésének jogát? Hiszen e segély ő tőle nem kegyadomány, hanem tartozás, miért csak annyit kívánhat, hogy az általa adott segély miként felhasználásáról az egyházmegyék által neki jelentés tétessék. S ha netalán attól fél a konvent, hogy a gyámintézeteknek a közalaptól nyújtandó segély nem használtatnék fel czélszerűen: tekintse meg a most létező gyámintézeteket, melyek minden segély nélkül is nagy részben oly eredményt képesek felmutatni, a melyet a központi gyámintézet évszázadok mulva is alig érhet el; mert vannak gyámintézetek, melyek egy özvegynek évi 300 frtot, sőt gyermekekkel bírónak 500 frtot is adnak. Ne szaporítsa azért a konvent különben is nem kevés teendőit még a gyámintézeti ügyeknek hatáskörébe vonásával is; hagyja ezeket az egyházmegyék kezében; jó helyen vannak azok ott s már a közvetlen érdekeltég szempontjából is mindenkor helyes elintézést nyernek.

Foglalkozott közértekezletünk a közalapi segélyezés azon módjával is, mely az említett konventi jegyzőkönyv 89. számában foglalt Szász-Fejes-féle indítványban nyert kifejezést. Az eddig gyakorlatban volt közalapi segélyezési mód czélszerűtlenségét régen látja mindenki s óhajtja annak megváltoztatását s az ajánlott mód, ha az alapot elfogadjuk, helyesnek is látszik; de hogy ennek biztosságáról tiszta meggyőződést alkothasson valaki magának, csakugyan ismernie kell mindenkéltől az összes szükségletet s épen ez indította a közértekezletet olyan vélemény nyilvánítására, mely szerint az összes, segélyre bármi czímen igényt tartó egyházak és lelkészek összeírását s ennek alapján egy helyes számításon nyugvó javaslat tételét teljes mértékben pártolja és kéri; de magára a tervezett segélyezési módra nézve csak akkor óhajt nyilatkozni, ha ez összeírást s az ennek alapján készült javaslatot megismerni alkalma lesz.

Volt még egy közérdekű s aktuális tárgya a közértekezletnek, t. i. Nagy Lajos mikespércsi lelkésznek „az egyházi fegyelem gyakorlásáról“ szóló értekezése, melyben sürgeti, hogy az egyházi fegyelemnek most csaknem teljesen elhagyott terén tenni lehetne s kell is tenni valamit s kéri e tárgyban egy kötelező egyházmegyei szabályrendelet alkotását, mire nézve javaslatot is ad. E tárgy sokkal fontosabb és kényesebb lévén, semhogy benne ex abrupto intézkedni lehessen, tanulmányozás és véleménynyilvánítás végett kiadatott a körüli értekezletnek. Az eredményt — ha élek — annak idejében bővebben ismertetni fogom.

Néhány kisebb érdekű tárgy felett folytatott eszmecsere után végződött a tartalmas és nemes buzgóságtól s komoly higgadtságtól áthatott közértekezleti gyűlés, melyhez hasonló hogy minél több legyen egyházmegyénkben, szívem teljességéből óhajtom.

Y.

Máramarosi missió.

Bizonyára nem titok e lap igen tisztelt olvasói előtt, hogy édes magyar hazánk legszélső megyéjében, Máramarosban, M. Sziget a legvégső pont, hol az ev. ref. vallású híveknek rendezett egyházközségök van. Pedig e ponttól a megye, illetve már az ország határszéle még körülbelül 106 kilométernyire esik. És e távolságon, mely a szélrózsza éjszaki, keleti és déli irányában terjed s mintegy 5324 □ km. területet foglal magában, van még 18 olyan község, melyben ev. ref. vallású hívek

kisebb-nagyobb számmal találhatók. Ezek, mint régebben, úgy jelenleg is Szigethez tartozó szórványok, — s az itteni lelkipásztor kötelessége lett volna az e helyeken elszórtan élő lelkék vallásos gondozása. Könnyen érthető dolog azonban, hogy a lelkész, legjobb akarata mellett sem felelhetett meg az itt reája várakozó feladatnak, mert őt a rendes hivatali kötelességen kívül, a helybeli államiskolákba járó ev. ref. növendékek vallásos oktatása lekötve tartá, s a folytonos helyben maradásra kötelezé. Ezen helyzetnek azután az a siralmas állapot lett szomorú következménye, hogy e szórványokon élő hitfeleink vallásos életének műveléséről, a jó Istenen kívül, soha senkisé gondoskodott. Éltek minden lelkivigasztalás nélkül magokra hagyatva; gyermekeik vagy idegen felekezetűeknél, vagy állami iskolákban tanulva, vallásos oktatásban nem részesültek, vallásokat meg nem ösmerve, azért lelkesülni sem tudtak s igen gyakran más felekezetű, — s talán mondhatnám, más nemzetiségű emberek közé olvadtak, — s felekezetünk, a hívők nagy fájdmájára, nap nap után fogyott. Fájdalommal látta ezt az a szigeti egyháztanács, a melynek élén oly ügybuzgó s áldozatkész s itt a vidéken egyháziasságokról előnyösen ismert világi férfiak állanak, — mint egy Héder Lajos, Szöllősi Antal, ifj. Tímár Pál, — kiknek neveihez ezen egyház történetében korszakot alkotó események fűződnek, a kiknél egyházokat, vallásokat szeretőbb s annak javát és előhaladását pénzzel és észszel munkáló egyháztagokat, — nem kételkedem megvallani, — alig-alig ösmertem. Ezek buzgó fáradozásainak lehet azt köszönni, hogy az egyetemes konvent a máramaros-ugocsai egyházmegye információja útján meggyőződést szerezvén a felől, hogy mennyire fontos s nemzetiségi szempontból elodázhatatlan az itteni missiói működés, az országos közalaptól adott anyagi támogatásával lehetővé tette ennek megkezdését.

Az én személyemnek jutott a szerencse, hogy e végvidékeken, idegen nemzetiségek és felekezetek közé ékelt hitrokonaink vallásos-erkölcsi életének emelésére munkáljak s azoknak, kik már évtizedek óta éheznek és szomjúhozzák a Krisztus evangéliomát, — de meg nem elégítették, — a vallás boldogító malasztját nyújtsam. Igaz ugyan, hogy én sem szentelhetem összes időmet e magasztos czélnak, — mely iránt ifjú lelkem egész hevével lángolok, mert itt az anyaegyházban is igen sok teendő várokozik reám, de kötelességemből kifolyólag iparkodom minél többször megjelenni e hitrokonok között, hogy velök, s érdekökben munkálkodva, építsem a Krisztus testét, az anyaszentegyházat.

A napokban kezdettem ezen irányban való működésemet. Arról szólok most, hogy mit tettem, s hol jártam ez első útamban. Ugy hiszem, a t. olvasó közönség, melyet bizonyára érdekel az ország különböző helyein folytatott missiói munkálkodás, — elégnék fogja találni azt, ha ez első utamat röviden vázolom.

Pünköszt második napján N.-Boeskon lakó hitfeleinket látogattam meg. Előre örült lelkem, mert reménylettem, hogy oly közönségnek predikálhatok, melyet elragad a pünköshti lelkesedés. Reményem valósult. Az ottani derék szolgabíró, Pásztor Sándor hitfelünk, összegyűjté ez alkalomra a helyben és vidéken lakó ev. ref. és ágostai hitvallású híveket. Gondoskodott helyiségről, hol predikálhattam. Elsősorban talán e nagy naphoz fűződő gondolatok és érzelmek hatása lelkesített, de nem kevesebbé emelt föl az az áhítatos közönség pünköshti lelkesedése, mely életében először hallott otthonában oly lelki-

pásztort, ki az ígét az ő anyanyelvén hirdeté s a sákramentomot az ő egyháza rendtartása szerint szolgáltatá ki.

A lelkes Tímár Pál, ki sehonnán sem hiányzik, a hol egyháza s vallása érdekéről van szó, ide is eljött, — hozván magával néhány szigeti polgárt, hogy vezesse az énekben azt a hívő közönséget, mely bizony nem szokta meg az ének szárnyain Istenhez emelkedni. És oly szép volt az a jelenet, midőn a néhány gyakorlott énekes segítségével megzendült a hívő ajkakon a „Jövel Szentlélek Ur Isten“, hogy annak ecsetelését meg sem kísértem, végtelenül gyöngé levén arra az én tollam.

Predikáltam aztán nekik. Alapíggem a nagy apostol Pálnak az Efézusbeliekhez írott ama lelkesítő szava volt: „teljesedjétek be Szentlélekkel.“ Buzdítottam őket beszédemben az egyház iránti kegyeletre, a hitben való megmaradásra, a haza iránti szeretetre, s családjaik iránt való lelkesülésre. Biztosítottam végül őket a felől, hogy lelki gondozásokat, — a nekem adatott tehetségek szerint, — munkálni fogom. Végül úrvacsoráját osztottam, melyben 39 hívő részesült.

Istenisztelet után a megjelent férfiakkal gyűlést tartottam, melyben elmondottam nekik, hogy miként lett az lehetővé, hogy jövőre lelki szükségükről gondoskodva lesz, s egyszermind felkértem, hogy alakuljanak fiókegyházzá, s mint ilyen, válaszsának gondnokot. Szíves készséggel elfogadták ajánlatomat s addig is, míg az ott helyben s a közeli vidéken élő hitfeleket összeszámolhatnák s egy alakuló gyűlésre meghívhatnák, Pásztor Sándort bízták meg a dolgok teljesítésével, s kimondották, hogy legközelebbi megjelenésem alkalmával megalakulnak.

A nap folyamán Tímár Pál úrral meglátogattam a hitrokonok legnagyobb részét. Örömmel telt el szívem, a midőn értesültem tőlük, hogy mennyire emeli pünkösztől örömeiket, hogy isteniszteletet hallgathattak s úrvacsorájában részesülhettek. Örült szívem, midőn láttam, hogy a haldokló vallásos hit, — eme könnyen elalvó tűz, mely a szívekből oly hamar kihamvad, ha tápanyaggal folytonosan nem élesztetik, mint ébredt életre a lelkesedés hatalma alatt. Bizony nem lett volna esuda, ha végképen elaludt volna már, hiszen egy családnál hallottam, hogy 19 év óta nem vettek részt kálvinista isteniszteleten s nem úrvacsoráltak. Most, — a midőn a társadalom minden rétegeiben a rideg materialismus s az ezzel karöltve járó vallás iránti közönyösség, még ott is nagy hódításokat tesz, hol avatott kezek működnek az Ur szőlőjében, — nagyon itt volt az ideje, hogy ez idegen népek és felekezetek közé ékelt hitrokonok, saját otthonokban feltalálhassák, a mire lelküknek szükségök van s így megtartassanak egyházunknak s édes magyar hazánknak.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy az ottani görög-katholikus lelkész, főt. Nyizsalovszky János urat is felkerestem, hogy megköszönjem neki azon szíves jóságát, hogy a görög-kath. iskolahelyiséget nemcsak átbocsátotta isteniszteleti helyül, hanem annak esinos feldíszítéséről is gondoskodott, sőt isteniszteletünkön is megjelent, s predikálásomat meghallgatta, s az úriszentvacsora kiszolgáltatását végig nézte.

Ez volt első missiói útam. A ker. anyaszentegyház megalakulásának ünnepén alakítam meg én is a máramarosi szörványokban az első fiókegyházat. Vajha velem is, — a tanítványok utódai egyik legméltatlanabbikával közöltetnék ama mennyei erő, mely képessé tenne arra, hogy ha újakat nem

szerezhetnék is, a meglévőket megtarthatnám hön szeretett anyaszentegyházamnak és magyar hazámnak! Vajha a megalakult egyház gyökeret verne s gyümölcsöket teremne evangy. szerint reformált egyházunk hasznára!!!

Máramaros-Sziget, 1888. május 25.

Szikszay Zoltán,
m.-szigeti ev. ref. segédlelkész.

Különfélék.

Debreczeni ev. ref. egyházközség. Mint a „Debr. Ellenőr“ hasábjain olvassuk, az új konsistoriális ház építésének ügye el van döntve. Az ev. ref. egyház presbyteriuma május 27-iki ülésén határozott ebben. Az ügy előzményei részben ismerősök már olvasóink előtt. Az egyháztanács az építésre 55,000 frtot szavazott; azonban ugyanakkor olyan feltételeket szabott meg, melyeket az építető bizottság által bemutatott eredeti tervezet, mely azt 55,000 frtért keresztülvihetőnek mondotta, figyelmen kívül hagyott. Ilyen föltételek voltak, hogy a hivatalos helyiségeket magába foglaló földszintes udvari szárny alatt is pinczék építtessenek s hogy ennek falai esetleg emeletet is megbírhassanak. Ilyen költségvetéssel s ilyen föltételek mellett lett meghirdetve az építésre a pályázat. De csupán egyetlenegy ajánlat érkezett be, Fischer Károly építész-mérnökötől, a Gregerson társától. Csakhogy ő 62,000 frtot kért az építésért, melynek tovább halogatása újabb hirdetések által az egyházra nézve föltétlenül káros lévén, az építető bizottság alkudozásba bocsátkozott Fischerrel, ki végre 60,000 frtért hajlandó lett elvállalni az építést. Ezen ajánlat elfogadása a presbyterium hatáskörébe tartozik. Így került az ügy megint az elé. Az építető bizottság pártolólág terjesztette föl az ajánlatot. Indokolásában kiemelte a bizottság, hogy ezen újabb tervezetbe az egyháztanács által utólág megszabott föltételek alapján számos olyan munka vétetett föl, mely az épület szépsége, szilárdsága, tartóssága és értékelkedése szempontjából kívánatos és szükséges; van közöttük olyan munka is, mely voltaképp nem tartozik a vállalatba, de később meg kellett volna azt csináltatni; ilyenek például: a szobák kifestése, kályhák s azok beállítására, csatornázás. Ezen újonnan fölvett munkák 7397 frt értéket képviselnek. A vállalkozó továbbá átveszi a templomépítésből megmaradt 200,000 téglát, 17 frtjával ezért. A vállalati árba továbbá be van számítva a tervek készítéseért járó 600 frt is, úgy hogy tényleg 58,800 frtra száll le a vállalati ár. Az építető bizottság reményli, hogy a lakások és a szintén jól értékesíthető pinczehelyiségek után 2300 frt évi haszonbér fog befolyjni, a mi az egyház tőkéből az építésre fordított 35,000 frtnak több mint 6%-os kamatát képezi. A költségek többi részét tudvalevőleg a város által a reáliskola építési alapjából kifizetett 25,000 frt fedezi. Az épület homlokzatára nézve új terv készül, mely az eredetileg bemutatott A) és a később készült B) tervből akként kombináltatik, hogy az a nagytemplom és kollégium stíljével összhangzásban legyen. (Sajnos, hogy a B) tervezeten levő középső kupola, mely az épület tekintélyét nagyban emelte volna, elhagyatik.) Az egyháztanács a kért ötezer forint többletet egyhangúlag hozott határozatában megadta, így Fischer Károly ajánlatát elfogadta s az építető bizottságot felhatalmazta az építés keresztülvitelére. A díszes új épület, városunk egyik legszebb helyén, előtte az emlékkerttel, mögötte a fűvészkerttel, a nagytemplom, kollégium és gazdasági iskola közvetlen szomszédságában, a jövő

év május 1-re teljesen készen lesz. Az építéshez azonnal hozzá fognak.

A dunamelléki ev. ref. egyházkerület közgyűlése. Nevezett egyházkerület május 26-tól f. hó 1-ig tartá meg közgyűlését. Tárgyai közül röviden jelezzük a következőket. Az igen érdekes, szépen összeállított püspöki jelentésnek ragyogó pontja az, hogy a 8 egyházmegyében az egyházak és egyesek által egyházi és iskolai czélokra tett áldozatok összege 164,824 frtra megy. A közgyűlés másodnapján tartott lelkészavatás alkalmával Kenessey Béla hittanár predikált szépen és melegen. Fölvartatott 10 rendes lelkész. A népiskolák 1887—88-iki állapotáról beterjesztett rajz örvendetes képet nyújt. Az iskolába járó növendékek száma a 6—12 éveseknél 1·5%-kal, a 13—15 éveseknél 5%-kal, a tantermek száma 10-zel, a tanítók száma 8-czal szaporodott, ellenben a túlnépes tantermek száma jelentékenyen csökkent. A kerület 6 gymnasiumában 45 rendes, 10 helyettes, 12 melléktanár és 17 idegen vallású hitoktató 1165 tanulót oktatott, kiknek száma 6-tal kevesebb, mint az előző tanévben volt. Bihari Péter budapesti főiskolai tanár helye, az illetőnek betegeskedése miatt egy évre helyettesel fog betöltetni. Czelder Márton a kecskeméti egyházmegye fegyelmi bírósága hivatalvesztésre és a fölmerült eljárási költségek megtérítésére ítélvén, ezen ítéletet az egyházkerületi fegyelmi bíróság oda enyhítette, hogy vádlott egy évre függesztetett föl hivatalától s az okozott károk, eljárási költségek és az anyakönyvek kijavításával járó kiadások megtérítésére ítéltetett, de a mely ítélet ellen mind a vádlott, mind a panaszos egyházközség a konventi bírósághoz fölbbezett.

Nagyvárad hírek. Pünköst másod napján éjjeli 12 óraker sajtóságos jelenet játszódott le a n.-várad Körös vasúti híd melletti részén. Azok ugyanis, a kik a „baptista vallásból“ a vizsgát sikeresen letették a „pap“ előtt, ekkor vétettek föl ünnepélyesen a vallás kötelékébe, még pedig furcsa actus kíséretében. A vizsgát tett egyének 26-an voltak, köztök 6 nagyváradit. i. 2 férfi, 4 nő, a többi vidéki volt. A kiválasztottak folytonosan imádkoztak s bátran mentek a mély vízbe, hol az evangéliom kijelentése szerint egyszer egészen a víz alá merítették. Néző számtalan volt, kik nem megtérteknek bizonyulván, elmarasztaltattak. — G. L. jónevű iparos 12 frt értékű zsoldárkönyvét valaki az olaszii ref. templomból — záros helyről — ellopta. Káros megnyugodott, gondolván, hogy az illetőnek nagyobb lelki szüksége van reá, mint neki. Pár napra beállít hozzá D. M.-né és tudára adja, hogy a tolvajra ráakadt. A piacztéren letartóztatták tehát a tettest K. B.-né személyében, a ki így védekezett: „Én is ref. voltam, de ma nazarénus vagyok s úgy tudom, hogy az Ur nevében szabad bármit és bárhonnan elsajátítani.“ Káros erre a biztos előtt kijelentette, hogy ő pedig az Ur nevében a tettes lezárását kéri.

Köszönetnyilvánítás. A czeplédi és nagy-kőrösi melegen érző „jó szívek“, a közelebbi, minden ezelőttil túlhaladó rendkívüli árvíz által okozott nagy csapás szomorú alkalmából, a romlást s pusztulást szenvedett szerencsétlenek számára egymás közt segílyt gyűjtve, a kegyes adományok egy részét — 31 frtot — egyházmegyénk nt. esperesi hivatalához küldték, a nagyobb kárvallott kebelbeli egyházak között felosztás végett: ennek felét, nt. Segesváry József esperes úr azonnal kezeimhez juttatta, az Olesva-apátii egyház alig ecsetelhető inséges helyzete némi enyhítésére. A mit midőn nyilvánosságra hozni szoros kötelességem: fogadják a nemes jó szí-

vek, a felebaráti munkás könyörülő szeretet e nagybecsű tényeért hálás köszönetünket. Kósa Dániel, ev. ref. lelkész.

Az általános osztályzat kérdéséhez. Lapunk mult heti számának élén az általános osztályzat kérdésében egy cikkcskét közöltünk Dombi Lajos barátunktól. E cikkéhez pótlécul, teljes kiegészítésül még a következőket óhajtja megjegyezni nevezett barátunk: „Az erdélyi szabályok szerint a papjelöltek (ide értve a káplánokat is) azonnal pályázhatnak, mihelyt a papi vizsgát letették s erről bizonyítványt mutathatnak föl, tehát nem kell szolgálati időt tüntetniök ki, ugyanazért nagy kedvezmény s előny a tiszántúli s más kerületbeli szabályokkal szemben az ifjú atyafiakra az azonnali pályázhatás. Most még vegyük hozzá a személyes pályázatot, próbapapolásón való személyes megjelenés előnyét! Az erdélyi szabályok szerint: a rendes felszentelt pap csak szolgálati bizonyítványait kell hogy beterjessze pályázatnál (theol., kápl., papi vizsgai bizonyítványra nincs többé szüksége) s ha a minősítési szabályok szerinti rendes lelkészkedése ideje megvan: jelölhető. Tehát fokoként haladva, hasznosan munkálkodván az Ur szöllőjében, az „elegendő“-en vizsgázott pap is lehet évek multán 1-ső osztályú egyház papjává!“

A Sárospataki Lapok és lapunk szerkesztője. Tisztelt lap-társunk legközelebbi számának vegyes közleményei között ott olvasható ez is: „A morál nevében. Az unitáriusoknak már nemcsak dogmatikai álláspontja ellen, hanem morálja ellen is kifogása van a debreczeni ellenzéknek. Csiky Lajos, szerkesztő ugyanis Mártha József lelkésznek, hozzá az Irodalmi Társaság ügyében s illetőleg a tiszántúli kerület határozatának értelmezése végett intézett kérdésére egyebek között így felel: „ezt az ügyet közmegnyugvársra, csak úgy lehetne már elintézni, ha az unitáriusok kilépnének a Társaságból; de hát ebben őket specialis moráljok, úgy látszik, gátolja. Ime, nemcsak dogmatikájok más, de más a moráljok is, mint a miénk.“ Hát az elkeseredett embernek sok megengedtetik; de ahoz talán még sines joga, hogy a becstelenség bélyegét süsse rá — csupa ellenszenvből — egy felekezetre, a melylyel az Irodalmi Társaságban az ágost. evangélikusok és ev. reformátusok nagy többsége őszinte szívvel kész együtt működni a hazai protestantismus közös javáért. Avagy hát ezeknek is olyan gyanús szagú moráljok van . . . ?! A morál nevében gyűlölködni és gyanúsítani avagy a morál nevében van-e . . . ?!“ Nem szeretem a hírlapi feleselgetést, sem felvont szemöldökkel nem szoktam moralizálni, azért a fentebbiekre is igen nyugodt hangon teszek pár megjegyzést. Első az, hogy én sem vérmérsékletemnél, sem kedélyhangulatomnál, sem élet-, vagy világnézletemnél fogva nem vagyok inclinálva a könnyű elkeseredésre s így ezen jogon semmi különöst nem engedek meg magunknak. Második az, hogyan exegetálta ki a t. kollega úr idézett szavaimból azt, hogy én a becstelenség bélyegét sütöm — csupa ellenszenvből — az unitáriusok felekezetére? Hol veszi azt a nehéz szót? Miért mérgesíti ilyen szavakkal az ügyis kellemetlen ügyet? Én azt mondtam, hogy más az unitáriusok morálja, mint a miénk. És ennek a szónak állok is. Ha például a lutheránusok és az unitáriusok akarnának egy irodalmi Társaságot létesíteni, mi nem fognánk abba belépni, ha azt látnók, hogy a benlevők házi békéjét zavarjuk azzal. Biztosra veszem, hogy ezt elfogadja a Sárospataki Lapok is. A ki nem úgy tesz, az lehet önző, élelmes, de azért még nem becstelen. A mit aztán az unitáriusokkal együtt

működni kész ágost. evangélikusok és ev. reformátusok „gyanús szagú moráljáról“, vagy miről beszél t. laptársunk, az olyan absurd dolog, hogy egyáltalában nem érdemes szót vesztegetni rá. Gyűlölködni pedig nem tudunk s a gyanúsítás nem a mi kenyerünk, sem a morál, sem a mi magunk nevében. Szerk.

Gyászír. Részvétel közöljük a hozzánk beküldött következő gyászlapot: „Özv. Bálint Józsefné szül. Lengyel Erzsébet s gyermekei: Mária, férjével Zsindely István, sárospataki tanárral s gyermekeikkel: István, Mária és Etelkával; Dezső, sárospataki ev. ref. lelkész, nejevel Kun Ilonával s gyermekeikkel: Dezső, Bertalan, József és Ilonával; Erzsébet, férjével Radácsi György, sárospataki tanárral s gyermekeikkel: Dezső, Erzsébet, Margit, Ilona, Etelka és Máriával; testvérei: Lengyel Terézia, özv. Mareti Jánosné és Dr. Lengyel Endre, Zemplénmegye tiszteletbeli főorvosa, a többi rokonok nevében is, fájdalmas szívvel tudatják a hű férjnek s jó apának, szerető nagyapának és rokonnak, BÁLINT JÓZSEF abarai ev. ref. lelkésznek, a felsőzempléni ev. ref. egyházmegye legidősebb tanácsbírájának, a tiszáninneni ev. ref. egyházkerület kiérdemült főjegyzőjének, élete 73-ik, boldog házassága 44-ik évében, szülőföldjén Sárospatakon, folyó évi júniushó 4-dik napján, délután 7 órakor, agyszélhűdésben történt kimúltát. A boldogultnak porrése folyó évi júniushó 6-ik napján, d. u. 4 órakor fog, az ev. ref. anyaszentegyház szertartása szerint, a sárospataki sírkertben elhelyeztetni. Sárospatak, 1888. június 5. A jók és igazak emlékezete viraszson síri álma felett!“

Jelentés és kérelem. Engedve a több oldalról nyilvánított óhajtnak, „A T é k o z l ó“ cz. a. közrebocsátottam amaz elmékedést, melyet f. évi febr. hó 26-án a kollegiumi ifjúsági istenitiszteleten tartottam. A füzetre, mely folyó hó 4-től kezdve Csáthy Károly úr könyvkereskedésében 10 krért kapható (valamint az ugyanott 25, illetőleg 12 krért megszerezhető „Sulammith“ és „Egyedül hit által“ cz. füzeteimre is), legyen szabad felkérnem a t. közönség s főként igen tisztelt lelkésztársaim szíves figyelmét. Debreczen, 1888. jun. 2. Dicsőfi József, theol. akad. tanár. Hallottuk annak idejében e szépen írt egyházi beszédet s gyönyörködve élveztük annak minden egyes részletét. Most aztán nyomtatásban épen olyan élvezettel olvastuk azt át s mondhatjuk, hogy kevés egyházi beszédet olvastunk, mely nagyobb bibliaismeretről tenne tanúságot, mint Dicsőfi barátunk ezen munkája, mely még ezen sajátságával tiszta magyar, erőteljes és sokszor költői szép irályt is egyesít. Melegen ajánljuk.

Megjelent. A debreczeni ev. ref. egyházmegye 1888. ápr. 10-én tartott közgyűlésének jegyzőkönyve. Egyes közérdekű részleteit ismertetni fogjuk.

Szerk. posta. „Míg gondolkodám. fölgerjede a t ű z“ cz. elmékedés igen szép és mélységes gondolatokat tartalmaz, de nem adhatjuk ki, mert folyton actualiskérdések forogván szőnyegen, az ilyen elmékedéseknek csak ünnepi alkalmakkor tudunk helyet szorítani. — D. L. N.-V á r a d. A régi végezésék napvilágot fognak látni. — Cz. M. K e e s k e m é t. Nem a mi lapunk útján tetszvéen jelentkezni, mi nem adhatjuk ki hozzánk, tán tévedésből intézett levelét.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

A nagy-károlyi ev. ref. egyházmegyébe kebeleztet kraszna-szent-miklósi IV-ed osztályú lelkészi állomásra pályázat nyittatik. Évi jövedelem 400 frt értékre tehető.

Szabályszerűen felszerelendő pályázatok f. évi július 1-ső napjáig Segesvári József esperes úrhoz Kántor-Jánosiba (Szatmármegye postahely) küldendők.

Debreczen, 1888. június 4.

Révész Bálint,
püspök.

Vallásos iratokat terjesztő egyesület.

A közelgő népiskolai közvizsgák alkalmára ajánlatnak az egyházak, lelkészek és tanító urak figyelmébe a

„Vallásos iratokat terjesztő egyesület“

jutalomkönyvecskék gyanánt is használható, tetemesen leszállított árú kiadványai, melyek Makón, Csécsi Miklós lelkésznél kaphatók s 1 forintot felüli megrendelés esetén díjmentesen szállítanak.

A kiadványok ezek:

1. Imakönyv a magyar nép számára (kemény kötés 120 lap) ára 20 kr. — 2. Rövid vallásos oktatás reform. jegyesek számára (2-ik javított kiadás) ára 5 kr. — 3. Szívmevelő lelki képek a földműves életéből 10 kr. — 4. A lelkipásztor sikeres működésének alapfeltételei (értekezés) 5 kr. — 5. A nádas kúrator (elbeszélés) 8 kr. — 6. Ó emberből új ember (elbeszélés) 7 kr. — 7. Nefelejts (vallásos költemények) 3 kr. — 8. Csalfa Náni 2 kr. — 9. Egy forint 2 kr. — 10. Tündér mese 2 kr. — 11. Vigyázz! 2 kr. — 12. Szántó János megtérése 4 kr. — 13. Tekintetek az égi madarakra 2 kr. — 14. Hát aztán? 2 kr. — 15. Egy példázat 2 kr. — 16. A gyermekek barátja 2 kr. — 17. Meg vagyon írva 2 kr. — 18. Mi az oka annak, hogy oly sok kis gyermek meghal? 2 kr. — 19. Füzeslak és a módi 2 kr. — 20. Hogy terem a betyár? 2 kr. — 21. Lehet-e ellenségünket szeretni? 2 kr. — 22. János bácsi beszélgetései 5 kr. — 23. Rövid történet 2 kr. — 24. Sorshúzás 2 kr. — 25. Előbb a hit, aztán megjön minden 2 kr. — 26. Hajnal Ábel emlékezete 10 kr. — 27. A kárhozat útján (elbeszélés) 8 kr. — 28. Imádkozzál és boldogulsz 2 kr. — 29. Karácsoni rajz 2 kr. — 30. Az engedelmes feleség 2 kr. — 31. A veszett víz 2 kr. — 32. Egy pap és egy doktor 2 kr. — 33. A jó fiúk 2 kr.